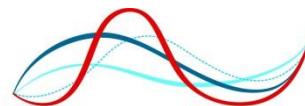

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU

DRŽAVNI ZAVOD ZA STATISTIKU
REPUBLIKE HRVATSKE

IZVJEŠTAJ O KVALITETI ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE
Europski program usporedbe
za 2020.

Organizacijska jedinica: Služba statistike cijena i europskog
programa usporedbe

Priredila: Mirjana Lepušić

ožujak 2021.

0. Osnovne informacije

- Svrha, cilj i predmet istraživanja

Cilj projekta jest prikupiti kvalitetan skup podataka kako bi se mogli izračunati pariteti najprije od najnižih razina (*SPD level*) pa do glavnih skupina (BHs) te tako na kraju dobiti pokazatelj za izračun BDP-a po paritetu kupovne moći (PKM).

- Izvještajno razdoblje

Kalendarska godina

- Pravna osnova

Na europskoj razini:

- Uredba (EZ) br. 1445/2007 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2007. o uspostavi zajedničkih pravila za pružanje osnovnih informacija o paritetima kupovne moći te za njihov izračun i diseminaciju
- Uredba Komisije (EU) 2015/1163 od 15. srpnja 2015. o provedbi Uredbe (EZ) br. 1445/2007 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu popisa osnovnih kategorija s obzirom na paritete kupovne moći.

Na nacionalnoj razini:

- Zakon o službenoj statistici (NN, br. 103/03., 75/09., 59/12. i 12/13. – pročišćeni tekst)
- Program statističkih aktivnosti Republike Hrvatske
- Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti Republike Hrvatske.

- Sustav klasifikacije

- COICOP – klasifikacija osobne potrošnje prema namjeni
- COFOG – Klasifikacija funkcija države
- CPA – standardna klasifikacija proizvoda po djelatnosti
- COPNI – klasifikacija izdataka neprofitnih ustanova koje služe kućanstvu

- Koncepti i definicije

Statističke varijable su indeksi razina cijena (PLI) i indeksi obujma. Indeksi razine cijena jesu omjeri PKM-a prema tečajevima. Oni pružaju mjeru razlika u razinama cijena među zemljama, navodeći za određenu razinu agregacije ili analitičku kategoriju broj jedinica te zajedničke valute potrebne za kupnju istog volumena razine agregacije ili analitičke kategorije u svakoj zemlji. Na razini BDP-a pružaju mjerilo razlika u općim razinama cijena zemalja. Indeks obujma, koji se naziva i usporednom razinom cijena indeksa, ponderiran je s relativnim razinama u količinama određenog skupa dobara i usluga između dviju zemalja. Količine moraju biti homogene, dok relativne razine za različite robe i usluge moraju biti ponderirane prema svojoj ekonomskoj važnosti mjerenoj prema njihovoj vrijednosti u jednoj ili drugoj ili u obje zemlje.

- Statističke jedinice

Statistička jedinica jest PPS (standard kupovne moći), umjetna jedinica zajedničke referentne valute koja se u Europskoj uniji primjenjuje za izražavanje obujma ekonomskih agregata radi prostornih usporedbi tako da se eliminiraju razlike u razini cijena među državama članicama.

- Pokrivenost i obuhvat istraživanja

Rashodna strana nacionalnih računa, kako je definirana u ESA 2010, definira statističku populaciju.

1. Relevantnost

1.1. Korisnici podataka

Na međunarodnoj razini:

- Europska komisija
- Međunarodni monetarni fond (MMF)
- OECD
- Ujedinjeni narodi
- Svjetska banka.

Na nacionalnoj razini:

- državne agencije, fakulteti i istraživački instituti, javna i privatna poduzeća, financijske institucije, novinske agencije i pojedinci.

1.1.1. Potrebe korisnika

Europska komisija primjenjuje PKM kada državama članicama alocira sredstva iz strukturnih fondova. Strukturni fondovi osnovani su kako bi se smanjile ekonomske razlike među državama članicama. Glavni pokazatelj koji određuje može li se regija prijaviti za dobivanje sredstava iz strukturnih fondova jest regionalni BPD po stanovniku unutar zemlje koji je deflacionalan primjenom PKM-a. Međunarodni monetarni fond (MMF) primjenjuje PKM kada donosi odluku o kvoti svojih članica. Kvota zemlje, među ostalim, određuje financijska sredstva koje je zemlja obvezna uplatiti MMF-u. Međunarodne organizacije, vladine agencije, sveučilišta i istraživački instituti primjenjuju PKM za ulazak u ekonomsko istraživanje i analizu politika koje uključuju makroekonomske agregate među državama. Javna poduzeća primjenjuju PKM kada uspoređuju cijene i operativne troškove s onima sličnih javnih poduzeća u drugim zemljama. Privatne tvrtke koje posluju u različitim zemljama primjenjuju PKM za potrebe komparativne analize koja uključuje cijene, prodaju, tržišne udjele i troškove proizvodnje. Banke primjenjuju PKM u ekonomskim analizama i praćenju tečaja. Pojedinci se često pozivaju na PKM-ove u pregovorima o plaćama pri prelasku iz jedne zemlje u drugu.

1.1.2. Zadovoljstvo korisnika

Zadovoljstvo korisnika mjeri se istraživanjem o zadovoljstvu korisnika Državnog zavoda za statistiku. Dosad su provedena dva istraživanja (2013. i 2015.). Detaljni rezultati istraživanja za 2015. dostupni su na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku pod domenom Kvaliteta:

http://www.dzs.hr/Hrv/international/Quality_Report/Quality_Report_Documents/Quality_Report_Satisfaction_Survey.pdf.

1.2. Potpunost podataka

Projekt se provodi dosljedno prema metodologiji Eurostata i OECD-a. Metode izračuna i izvori podataka koji se primjenjuju u provedbi projekta detaljno su opisani u *HR PPP Inventoryju*.

1.2.1. Stopa potpunosti podataka

Stopa potpunosti podataka jest 100%.

2. Točnost i pouzdanost

2.1. Uzoračka pogreška

Eurostat i OECD u procesu validacije cijena primjenjuju tablice Quarante, koje zemlje sudionice prijavljuju za potrošačke proizvode, najamnine, usluge države i kapitalnu robu. Tablice Quaranta kreirane su za pregled prosječnih cijena koje su zemlje prosljedile za otkrivanje njihove moguće pogreške i za procjenu fleksibilnosti PKM-a koje pružaju.

2.1.1. Pokazatelj uzoračke pogreške

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.1.2. Pristranost u procesu selekcije

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2. Neuzoračka pogreška

U istraživanjima cijena proizvoda široke potrošnje mogu se pojaviti pogreške u mjerenjima zbog neusklađenosti sa strogom definicijom proizvoda u uzorku proizvoda, na primjer s obzirom na veličinu paketa ili parametre kvalitete. Iako postupak provjere valjanosti eliminira te pogreške pažljivom usporedbom cijena materijala koje pruža svaka država i procjenjivanjem njihove vjerodostojnosti, neke od njih teško se mogu prepoznati, posebno one koje se odnose na kvalitetu. Slični se problemi mogu pojaviti i u drugim istraživanjima, poput godišnjeg istraživanja o naknadama zaposlenih u javnom sektoru. Tu problem proizlazi iz heterogenosti izvora podataka po zemljama.

Iako se neodgovaranje iz jedne određene statističke jedinice obično može lako prevladati zamjenom te jedinice i obično ionako ima vrlo ograničen utjecaj na razini objavljenih kategorija, poseban problem pojavljuje se tamo gdje cijene za određeni proizvod nisu dostupne u jednoj ili više zemalja. U tim se slučajevima relativni cjenik pripisuje na osnovi cijena u usporedbi s ostalim proizvodima. Ako zemlja ne prijavi cijene ni za jedan proizvod glavne skupine (BHs), praznine se obično popunjavaju primjenom PKM-a ili sličnoga ili hijerarhijske glavne skupine.

2.2.1. Pogreška obuhvata

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.2. Stopa nadobuhvata

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.3. Pogreške mjerenja

Sve pogreške moguće je ispraviti u fazama kontrole.

2.2.4. Pogreška neodgovora

Skupovi podataka (cijene) prikupljaju se prema listi koju je unaprijed odredio Eurostat, i to prema uskoj specifikaciji proizvoda kako bi se omogućila usporedivost proizvoda i prosjeka cijena među zemljama sudionica projekta. Ako se pojave odstupanja od geometrijske sredine viša od 125 ili manja od 80, velika je mogućnost da je riječ o pogrešno prikupljenoj cijeni ili pogrešno unesenoj količini.

2.2.5. Stopa neodgovora jedinice

Neutežena stopa neodgovora jest 0%.

2.2.6. Stopa neodgovora na određenu varijablu (stavku)

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.7. Pogreške obrade

Preciznost PKM-ova povećava se s razinom agregiranja. To znači da će PKM (a time i PLI, indeks stvarnih izdataka i obujma po stanovniku) na razini BDP-a biti pouzdaniji ili precizniji od PKM-ova za konačnu potrošnju kućanstva ili bruto investicije. Slično tomu, PKM za konačnu potrošnju u kućanstvu bit će pouzdaniji od PPP-a za skupinu Hrana i bezalkoholna pića ili Odjeća i obuća, a posljednja dva su podagregati finalne potrošnje kućanstva.

Ulazni podaci u postupak sastavljanja PKM-a dolaze iz nekoliko izvora, osobito iz posebnih istraživanja cijena PKM-a i iz nacionalnih računa. To onemogućuje izračunavanje bilo koje znakovite numeričke mjere marže pogrešaka za PKM-ove. No postoji općeniti dogovor da PKM, PLI i drugi pokazatelji koji se temelje na PKM-u nisu namijenjeni uspostavljanju strogog rangiranja zemalja. Stupanj nesigurnosti povezan s osnovnim podacima o cijenama i rashodima te metodama primijenjenima za sastavljanje PKM-a može prouzročiti pogreške koje utječu na rangiranje zemalja, posebno kada su zemlje grupirane u vrlo usku rasponu ishoda. PKM-ovi i pokazatelji temeljeni na PKM-u tako pružaju pokazatelj relativnog reda veličine jedne zemlje u odnosu na druge zemlje u usporedbi. Kao što je spomenuto, to je na nižoj razini agregacije nego u slučaju, na primjer, BDP-a ili BDP-a po stanovniku.

2.2.8. Stopa imputacije

Neutežena stopa imputacije za određene varijable jest 0.

2.2.9. Stopa uređivanja – LRK

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.10. Stopa učinkovitosti LRK

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.2.11. Pogreška izbora modela

U istraživanjima o cijenama robe široke potrošnje mogu se pojaviti pogreške u mjerenju zbog nepridržavanja stroge definicije proizvoda u uzorku proizvoda, na primjer s obzirom na veličine pakiranja ili parametre kvalitete. Iako je postupak validacije usmjeren na uklanjanje tih pogrešaka pažljivom usporedbom cijena materijala koje pruža svaka zemlja i procjenom njihove vjerojatnosti, neke od tih pogrešaka teško se mogu prepoznati, posebno one povezane s kvalitetom. Slični problemi mogu se pojaviti i u drugim istraživanjima, poput godišnjeg istraživanja o naknadama zaposlenih u javnom sektoru. Tu problem proizlazi iz heterogenosti izvora podataka u svim zemljama.

Iako se neodgovor jedne određene statističke jedinice obično može lako prevladati zamjenom te jedinice i obično ionako ima vrlo ograničen utjecaj na razini objavljenih kategorija, poseban se problem pojavljuje tamo gdje za određeni proizvod nisu dostupne cijene u jednoj ili više zemalja. U tim se slučajevima odnos cijene odnosi na temelj odnosa cijena za ostale proizvode. Ako država ne prijavi cijene ni za jedan proizvod u glavnoj skupini (BHs), praznine se obično popunjavaju primjenom PPP-a ili sličnoga ili hijerarhijske glavne skupine.

2.3. Revizija podataka

2.3.1. Politika revizije podataka

Nakon izračuna konačnih PKM-ova za određenu referentnu godinu, PKM-ovi se više ne revidiraju. No, kako bi se održao najviši mogući stupanj usklađenosti s nacionalnim računima, cijeli vremenski niz PKM-ova premješta se u najnovije agregate nacionalnih računa dva puta na godinu, u lipnju i prosincu, i baza podataka ažurira se u skladu s tim.

U prosincu 2016., nakon uvođenja ESA 2010, revidiran je puni vremenski niz PKM-ova.

2.3.2. Praksa revizije podataka

U istraživanju se ne objavljuju privremeni podaci i zato nema revizija podataka.

2.3.3. Prosječna veličina revizije podataka

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

2.4. Desezoniranje (vremenska prilagodba)

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

3. Pravodobnost i vremenska određenost

3.1. Pravodobnost

3.1.1. Pravodobnost prvih rezultata

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

3.1.2. Pravodobnost konačnih rezultata

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

3.2. Vremenska određenost

3.2.1. Vremenska određenost – isporuka i objavljivanje

Vremenska određenost je 100.

4. Dostupnost i jasnoća

Svi podaci koji ulaze u izračun PKM-ova dostupni su nacionalnim statističkim uredima koji sudjeluju, ali samo radi provjere valjanosti.

PKM-ovi kako ih izračunava Eurostat unose izračun PKM-ova za države članice OECD-a i zemlje pridružene OECD-u, kao i izračun globalnih PKM-ova koji su pod kontrolom Svjetske banke i MMF-a.

4.1. Naslovi Priopćenja u kojima se objavljuju podaci

Eurostat News Release Potrošnja po stanovniku u standardu kupovne moći – priopćenje se objavljuje svake godine u prosincu

Consumer Price Level – priopćenje se objavljuje svake godine u lipnju.

Priopćenje Državnog zavoda za statistiku "Bruto domaći proizvod i stvarna individualna potrošnja u standardu kupovne moći", objavljeno u prosincu 2019. usporedno s Eurostatovom objavom

4.2. Naslovi ostalih publikacija u kojima se objavljuju podaci

- AIC po glavi stanovnika u PPS-u, dva puta na godinu
- PLI-jevi za izdatke za krajnju potrošnju kućanstava, svake godine

Članci "Objašnjena statistika":

- Usporedne razine cijena hrane, pića i duhana
- Usporedna razina cijena investicija
- Usporedna razina cijena proizvoda i usluga široke potrošnje
- BDP po glavi stanovnika, potrošnja po stanovniku i indeksi razine cijena.

Poveznica za paritete kupovne moći: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/purchasing-power-parities/statistics-illustrated>.

4.3. Mrežne baze podataka u kojima se objavljuju podaci (npr. u PC-Axisu)

Na mrežnim stranicama Državnog zavoda za statistiku: www.dzs.hr (nacionalni računi, godišnji BDP, BDP i SIP u standardu kupovne moći)

4.4. Dostupnost mikropodataka

Uvjeti prema kojima određeni korisnici mogu imati pristup mikropodacima propisani su Pravilnikom o uvjetima i načinu korištenja povjerljivih statističkih podataka za znanstvene svrhe.

4.5. Dostupnost metodoloških dokumenata

Studije i analize: "Metodologija obračuna bruto domaćeg proizvoda primjenom pariteta kupovne moći", Državni zavod za statistiku, 1999.

5. Usporedivost

5.1. Asimetričnost zrcalnih statistika

Pokazatelj nije primjenjiv za ovo istraživanje.

5.2. Vremenska usporedivost

5.2.1. Duljina usporedivih vremenskih serija

Duljina usporedivih vremenskih serija je 100.

5.2.2. Razlozi za prekid u vremenskoj seriji

Nema prekida u seriji.

6. Koherentnost/smislenost

6.1. Koherentnost/smislenost između kratkoročnih i strukturnih podataka

Koherentnost/smislenost između kratkoročnih i strukturnih podataka jest 100%.

6.2. Koherentnost/smislenost s podacima nacionalnih računa

Koherentnost/smislenost s podacima nacionalnih računa jest 100%.

6.3. Koherentnost/smislenost s podacima iz administrativnih izvora

Koherentnost/smislenost s podacima iz administrativnih izvora jest 100%.

7. Troškovi i opterećenje

7.1. Troškovi

Svi troškovi detaljno su planirani po svakoj aktivnosti unutar darovnice.

7.2. Opterećenje

Budući da većina nacionalnih statističkih ureda za dobivanje podataka o cijenama angažira prikupljače cijena, a većina ostalih potrebnih ulaznih podataka izvlači se iz postojećih izvora u nacionalnim statističkim uredima, za tvrtke se ne stvara dodatni teret odgovora.